

Germana batalo

Artikolo de Stefan Maul el "Monato", 2006/6 (<http://www.esperanto.be/fel/2006/008963.php>)

En Germanio dum pluraj jaroj okazas vigla diskutado pri la lingvo, unue pri mise proponita ortografia reformo (kun nun fina rezulto, ke post multegaj kritikoj kaj oponoj oni enkondukas nur moderajn modifojn), kaj nun pri la graveco de la lingvo mem. La germana dum la unua parto de l' pasinta jarcento apud hispana, franca, angla kaj rusa estis inter la tiel nomitaj mondlingvoj; grava ĝi estis precipe en scienca sfero (ekzemple en medicino), sed pli kaj pli perdis signifon kaj definitive fariĝis malgrava sekve de la horora hitlera reĝimo kaj 2a mondmilito, kiun komencis nazia Germanio.

Instru-neglekto

Aktuale diskutado (kiu foje iĝas disputado) temas pri uzado – pli ĝuste ne-uzado – de la germana fare de enmigrintoj, precipe kiam per diversaj esploroj, ekzemple la konataj PISA-studaĵoj, oni fine rimarkis, ke Germanio neglektis instruadon de la nacia lingvo al ne-germanaj infanoj, kio kaŭzas multajn problemojn en lernejoj kaj socio. En la du plej grandaj grupoj de enmigrintoj (kaj ties idoj), turka kaj rus-germana, eĉ en dua kaj tria generacio scio de la germana estas tiom rudimenta, ke infanoj fiaskas en lernejoj kaj junuloj neniel trovas laborpostenojn. Sekve de frustracio ili ne malofte pro manko de vivperspektivo ne nur enuas kaj huliganas, sed eĉ iĝas krimemaj.

Instruista helpkrio

Kiam en printempo instruistoj de lernejo en Berlino publikigis helpkrian leteron al la koncerna ministrejo, per kiu ili klarigis, ke praktike ne eblas eduki siajn lernejanojn (precipe turkajn kaj arabajn) pro manko de lingvoscio, ekscitite reagis politikistoj kaj konstatis, ke tiaj infanoj povas integriĝi en la socio nur, se ili scias la germanan. Iuj postulis, ke en lernejoj oni rajtu paroli nur germane, ne turke, ruse aŭ en alia „fremda” lingvo. Aliaj postulis, ke infanoj de enmigrintoj rajtu eniri lernejon nur, se ili scias la germanan. Sed kiel ili sciu ĝin, se en la familioj oni tute ne parolas la lingvon de la „gastlando”? Nur nun politikistoj ekkonis, ke pri tio kulpas manko en la eduka sistemo: frekventado de infanvartejo estas libervola en Germanio – kaj kosta (gepatroj devas pagi kotizon), sed frekventado de lernejo estas deviga kaj senpaga. Do gepatroj de enmigrintoj hezitas sendi siajn idojn al infanvartejo; kiam ili eniras lernejon, ili do scias tute ne aŭ nesufiĉe la germanan, por kompreni instruistojn.

Favorata angla

Aliflanke en lernejoj oni pli kaj pli reduktadis instruadon de l' germana favore al – angla, kiun oni parte instruas jam en la unuaj klasoj de elementaj lernejoj kaj baldaŭ ankaŭ en infanvartejoj. Sekve ankaŭ abiturientoj ne plu bone regas sian gepatran lingvon, kiun en multaj fakoj studentoj eĉ ne plu bezonas, ĉar en universitatoj oni lekcias per la angla. Sciencistoj estas devigataj, perfekte scii tiun lingvon; eĉ la plej granda germana scienca akcel-organizaĵo DFG postulas skizon en la angla, se iu volas havi stipendion aŭ subvencion! Tial renomaj sciencistoj antaŭ unu jaro postulis redoni al la germana sian sciencan rangon. Ili argumentis, ke 30 % de la germanoj tute ne scias la anglan, pliaj 30 % nur rudimente, tiel ke ili ne povas partopreni sciencan evoluon. Lekcioj en la angla de germanoj ofte estas subkvalitaj, ili avertas. Krome uzado de la angla nutras la impreson, kvazaŭ germanoj ne plu kapablu esprimi novajn ideojn. Unu jaron poste oni neniel povas konstati efikon de tiu protesto, male politikistoj favoras eĉ pli ol antaŭe instruadon de la angla kaj fajfas pri la germana.

Akra plendletero

Kontraste politikistoj batalas kontraŭ la angla kaj por la germana en aliaj sferoj. En aprilo la prezidanto de la germana parlamento skribis akran leteron al la komisiono de EU kaj minacis, ke la germana parlamento ne plu traktos leĝproponojn de EU, se ili ne estas tradukitaj al la germana sed aperigitaj nur en angla kaj franca. Germanoj argumentas, ke 24 % de la EU-civitanoj parolas la germanan, kontraste al nur 16 %, kiuj parolas la anglan kaj francan respektive. Certe tio estas prava argumento, sed ĝi validas same por hispanoj, poloj aŭ italoj, kiuj same suferas pro lingva neglekto. Tamen sekve de la plendo el Berlino la prezidanto de EU-komisiono promesis, prezenti la tekstojn ankaŭ en la germana.

Sed protesto jam venis el Finnlando, kiu meze de 2006 transprenas prezidon de EU: Helsinko ne havigos tekstojn en la germana. Tio jam okazis la lastan fojon, kiam Finnlando prezidis kaj uzis nur la anglan kaj francan lingvojn. Germanaj kaj aŭstraj ministroj simple ne plu partoprenis kunsidojn de EU, ĝis fine Helsinko cedis kaj denove uzis la germanan. Sed ŝajnas, ke la batalo por la germana daŭros kaj probable germanoj malgajnos, se ili daŭrigas ambigue: kiel oni povas defendi la propran lingvon se oni samtempe per ĉiuj rimedoj favoras la anglan? Germana kancelierino Angela Merkel, cetere, perfekte parolas la anglan (kaj preskaŭ perfekte ankaŭ la rusan). Almenaŭ ŝi do povas same bone dialogi kun usona prezidanto kaj rus-germanoj ...